

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Правно състояние и дейност на Дружеството	6
2.	База за съставяне на финансовия отчет	6
3.	Значими счетоводни политики	9
4.	Дълготрайни материални активи /ДМА/	21
5.	Нематериални активи	22
6.	Дългосрочни инвестиции	22
7.	Материални запаси	23
8.	Вземания	23
9.	Парични средства и еквиваленти	24
10.	Разходи за бъдещи периоди	24
11.	Дългосрочни задължения	25
12.	Краткосрочни задължения	26
13.	Собствен капитал	27
14.	Приходи от продажби	28
15.	Разходи за материали	28
16.	Разходи за външни услуги	29
17.	Разходи за персонал и осиг.	29
18.	Разходи за амортизации	29
19.	Балансова стойност продадените активи	30
20.	Суми с корективен характер	30
21.	Други разходи за дейността	30
22.	Разходи за лихви	31
23.	Валутни курсови разлики	31
24.	Разход за данък	31
25.	Оповестяване на свързани лица и сделките с тях	32
26.	Управление на финансовия риск	33
27.	Събития след датата на баланса	41

1. Правно състояние и дейност на Дружеството

“Бесттехника ТМ Радомир” ПАД е акционерно дружество, регистрирано в Пернишки окръжен съд по фирмено дело N 413/1996.

“Бесттехника ТМ Радомир” ПАД експлоатира завод, намиращ се на 2 км. от гр. Радомир, и е основен производител на машини, съоръжения и оборудване за металургията, циментовата промишленост, енергетиката, рудодобива и други отрасли. Дружеството изнася значителна част от продукцията си в Западна Европа, както и обслужва българския пазар. Производствените линии датират от създаването на предприятието, като впоследствие са направени много подобрения, реконструкции и модернизации.

Към датата на изготвяне на годишния финансов отчет дружеството има двустепенна структура на управление.

Надзорен съвет с членове- Максим Клейтман, Стоян Брадинов и Огнян Попов.

Управителен съвет с членове- Александър Меченов, Евтим Евтимов и Емил Райчев.

Към датата на изготвяне на годишния финансов отчет изпълнителни директори на дружеството са Александър Меченов и Евтим Евтимов.

Към 31 декември 2008 г. броят на служителите на “Бесттехника ТМ Радомир” ПАД е 450 души разпределен в следните звена:

Звено	Брой служители
Основно производство	180
Спомагателни дейности	143
Администрация, аналитични и приложни специалисти	127
Общ брой служители	450

2. База за съставяне на финансовия отчет

2.1 Общи положения

Финансовият отчет на “Бесттехника ТМ Радомир” е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2008 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и ревизирани

станданти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са уместни за неговата дейност. От възприемането на новите или ревизирани стандарти не са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството, освен във въвеждането на нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до промени в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти. Такива са МСФО 7 *Финансови инструменти: Оповестяване* (в сила за годишни периоди, започващи от 01.01.2007 г.) и съответстващите изменения в МСС 1 *Представяне на финансовите отчети - Оповестявания на капитала* (в сила за годишни периоди, започващи от

01.01.2007 г.) и КРМСФО 10 *Междинни финансови отчети и отчитане на обезценка* (в сила за годишни периоди, започващи от 01.01.2007).

Към датата на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила:

- МСФО 8 *Оперативни сегменти* (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.);
- МСС 23 (променен) *Разходи по заеми* (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.);
- КРМСФО 11 *Операции с групови и обратно изкупени акции*;
- КРМСФО 1 *Представяне на финансови отчети* (в сила от 01.01.2009 г.) и измененията във всички останали МСС, произтичащи от МСС 1

МСФО 8, промените в МСС 23 и тълкуванията не са адаптирани за по-ранно приложение от дружеството. Ръководството на дружеството предвижда, че промените в посочените стандарти и тълкувания не биха имали съществен ефект в бъдеще върху неговите финансови отчети освен евентуално разширяване на оповестяванията.

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в отчета и приложенията към него са представени в хиляди лева.

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност на, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени.

2.2 Консолидиран финансов отчет

„Бесттехника ТМ Радомир“ ПАД не съставя консолидиран финансов отчет.

2.3 Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират, за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.4 Инфлационно преизчисление на отчетните показатели

За 2008 и 2007 не са извършвани инфлационни преизчисления на отчитаните показатели на дружеството, тъй като липсва хиперинфлационна стопанска среда.

2.5 Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционалната и отчетна валута на представяне на финансовия отчет на дружеството е българският лев. От 01.07.1997 г. левът е фиксиран в съответствие със Закона за БНБ към германската марка в съотношение BGN 1:DEM 1, а с въвеждането на еврото като официална валута на Европейския съюз - с еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в баланса, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

3. Значими счетоводни политики.

3.1 Приходи

Приходите в дружеството се признават на база принципа за начисляване и до степента, до която стопанските изгоди се придобиват от дружеството и доколкото приходите могат надеждно да се измерят.

При продажбите на продукция, стоки и материали приходите се признават, когато всички съществени рискове и ползи, произтичащи от тяхната собственост преминават в купувача.

При предоставянето на услуги, приходите се признават, отчитайки етапа на завършеност на сделката към датата на баланса, ако този етап може да бъде надеждно измерен, както и разходите, извършени по сделката и разходите за приключването ѝ.

Приходите се оценяват на база справедливата цена на продадените продукция, стоки и услуги, нетно от косвени данъци (акциз и данък добавена стойност) и предоставени отстъпки и рабати.

Нетните разлики от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в отчета за доходите, когато възникнат, като се представят нетно към "други доходи/загуби от дейността".

3.2 Разходи

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

Финансовите разходи се състоят от лихвени разходи, вкл. банкови такси и други преки разходи по кредити, финансов лизинг и банкови гаранции.

3.3 Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени във финансовия отчет по историческа стойност или преоценена стойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка,

Първоначално оценяване

При първоначалното им придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по цена на придобиване (себестойност), която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка,

разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и др.

Дружеството е определило стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се третираат като текущ разход в момента на придобиването им.

При придобиване на имоти, машини и оборудване при условията на разсрочено плащане, покупната цена е еквивалентна на сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от дружеството кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение.

Последващо оценяване

Избраният от дружеството подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на преоценената стойност по МСС 16 - преоценена стойност, намалена с последващо начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Преоценка на имотите, машините и оборудването се извършва от лицензирани оценители обичайно на период от 5 години. Когато тяхната справедлива стойност се променя съществено на по - кратки интервали от време, преоценката може да се извършва на по - кратки периоди.

Методи на амортизация

Дружеството използва линеен метод на амортизация на дълготрайните материални активи. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Ползният живот по групи активи е определен в съответствие с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване и е както следва:

- сгради - от 25 до 50 г.
- машини - от 3,5 до 20 г.
- съоръжения и оборудване от 25 до 50 г
- компютри - от 2 до 5 г
- транспортни средства – от 4 до 10 г.
- стопански инвентар - от 6 до 10 г.

Определеният срок на годност на дълготрайните активи се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и

реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на дълготрайните материални активи подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата им стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се коригира до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите, бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтов фактор преди данъци, който отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за доходите, освен ако за дадения актив не е формиран преоценен резерв. Тогава обезценката се третира като намаление на този резерв, освен ако тя не надхвърля неговия размер, и надвишението се включва като разход в отчета за доходите.

3.4 Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени лицензи за ползване на програмни продукти.

В дружеството се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот от .. г.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за доходите.

3.5 Материални запаси

Материалните запаси са оценени по по-ниската от: цена на придобиване (себестойност) и нетна реализуема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността), както следва:

- суровини, материали и стоки в готов вид - всички доставни разходи, които включват покупна цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и

други разходи, които допринасят за привеждане на материалите в готов за тяхното използване вид;

- готова продукция и незавършено производство - преките разходи на материали и труд и приспадаща се част от производствените непреки разходи при нормално натоварен капацитет на производствените мощности, с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси.

Включването на постоянните общопроизводствени разходи в себестойността на произвежданата продукция се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности. Избраната от дружеството база за разпределението им е в зависимост от обема на производството.

При употребата (продажбата) на материалните запаси се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност) или конкретна себестойност на поръчка.

Нетната реализуема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за продажба

3.6 Търговски и други вземания

Търговските вземания се представят и отчитат по справедлива стойност на база стойността на оригинално издадената фактура (себестойност), намалена с размера на обезценката за несъбираеми суми. Приблизителната оценка за загуба от съмнителни и несъбираеми вземания се прави, когато за събираемостта на цялата сума или на част от нея съществува висока несигурност. Несъбираемите вземания се изписват, когато се установят правните основания за това, или когато дадено търговско вземане се прецени като напълно несъбираемо. Изписването става за сметка на формирания коректив, ако има формиран такъв. Или като разход на дружеството.

3.7 Пари и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и разплащателните сметки, и паричните еквиваленти - краткосрочните депозити в банки, чийто оригинален матуритет е по-малък от 3 месеца (6 месеца).

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);

- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити за оборотен капитал се включват в оперативна дейност;
- трайно блокираните парични средства (за обезпечения по банкови гаранции, по съдебни производства и др.) се представят на лицевата страна на баланса като част от паричните средства и еквиваленти, но не се включват като част от тях при изготвянето на отчета за паричните потоци.
- • платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи се посочва като "други постъпления (плащания)", нетно към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружеството за съответния период (месец).

3.8 Дългосрочни търговски задължения

Дългосрочните търговски задължения се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, която е стойността на оригиналните фактури, по които те са възникнали, а последващо - по амортизируема стойност, определена по метода на ефективната лихва, освен за просрочени, предоговаряни и под условие за предсрочно изплащане.

3.9 Задължения към доставчици и други задължения

Задълженията към доставчици и другите текущи задължения се отчитат по стойността на оригиналните фактури (себестойност), която се приема за справедливата стойност на сделката, която ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги.

Когато задълженията към доставчици са разсрочени извън нормалните кредитни срокове, те се отчитат по сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от дружеството кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение, а разликата между сегашната стойност и общата сума на плащанията се отчита като финансов разход (лихва).

3.10 Лихвоносни заеми и други привлечени ресурси

Всички заеми и други привлечени финансови ресурси са представени първоначално по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното признаване, лихвоносните заеми и други привлечени ресурси, последващо се оценяват по амортизируема стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизируемата стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за доходите като финансови приходи/разходи през периода на амортизация или когато задълженията се отпишат или редуцират.

3.11 Лизинг

Финансов лизинг

Финансовият лизинг, при който се трансферира към дружеството съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в счетоводния баланс на лизингополучателя като се представя като имоти, машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска - по настоящата стойност на минималните лизингови плащания. Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в отчета за доходите като финансови разходи.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

Оперативен лизинг

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив, се класифицира като оперативен лизинг.

Плащанията/постъпленията по оперативния лизинг се признават като разходи/приходи в отчета за доходи на база линеен метод за периода на лизинга. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

3.12 Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда (КТ), на разпоредбите на действащото осигурително законодателство и на Колективния трудов договор (КТД) на дружеството.

Основно задължение на работодателя е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване

(ДЗПО), фонд "Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ), фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" (ГВРС) и здравно осигуряване.

Размерите на осигурителните вноски се утвърждават конкретно със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение, което се променя ежегодно и е определено в чл. 6, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване (КСО). Общият размер на вноската за фонд "Пенсии", ДЗПО, фонд "ОЗМ", фонд "Безработица" и здравно осигуряване през 2008 г., е

както следва:

- за периода 01.01.2008 г. - 31. 12. 2008 г. 32.5% (разпределено в съотношение работодател : осигурено лице 60:40) за работещите при условията на трета категория труд, каквито са заетите в дружеството.

В допълнение, изцяло за своя сметка работодателят прави осигурителна вноска за фонд "ГВРС" в размер на 0.5%, както и осигурителна вноска за фонд "ТЗПБ", която е диференцирана за различните предприятия от 0.4% до 1.1% в зависимост от икономическата дейност на предприятието.

Осигурителните и пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, се основават на българското законодателство и са планове с дефинирани вноски. При тези планове работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", фонд "ГВРС", както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж.. Аналогични са задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда и Колективния трудов договор, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор следните обезщетения:

- обезщетение в увеличен размер на работника или служителя при уволнение съгласно Кодекса на труда (чл.328, ал.1 и ал.2) в зависимост от последния приключен в трудовата книжка трудов стаж само в дружеството, което прекратява трудовото правоотношение, в размер на:
 - по чл.328, ал.1 от КТ, **по 6 брутни месечни трудови възнаграждения, съгласно КТД;**
 - по чл.328, ал.2 от КТ **по 1 брутно месечно трудово възнаграждение, съгласно КТ.**
 - по чл.325, т.9 и чл.327, ал1 от КТ (прекратяване на трудовото правоотношение поради болест-довела до нетрудоспособност- **по 2 брутни месечни трудови възнаграждения** , ако има най-малко пет години трудов стаж и през последните пет години не е получавал обезщетение на същото основание);
 - при пенсиониране – обезщетение на работник или служител, работил при един и същ работодател през последните години от трудовият му стаж, както следва:
 - при трудов стаж до 5 години – **2 брутни трудови възнаграждения;**
 - при трудов стаж от 5 до 10 години – **3 брутни трудови възнаграждения;**
 - при трудов стаж над 10 години – **6 брутни трудови възнаграждения;**

В социалната програма на дружеството няма договорени социални помощи и доплащания.

Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки, (изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за доходите в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от дружеството вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка в недисконтиран размер на разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

3.13 Провизии

Провизии се признават когато дружеството има настоящо (конструктивно или правно) задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно че погасяването/уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към датата на баланса за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен. Когато се очаква част от ресурсите, които ще се използват за уреждане на задължението да бъдат възстановени от трето лице, дружеството признава вземане, ако е налице висока степен на сигурност на неговото получаване, стойността му може надеждно да се установи и доход (кредит) по същата позиция в отчета за доходите, където е представена и самата провизия.

3.14 Акционерен капитал и резерви

“Бесттехника ТМ Радомир” ПАД е създадено като публично акционерно дружество /ПАД/. Като такова е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на кредиторите на дружеството за изпълнение на техните вземания към него. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и устава дружеството е длъжно да формира и законов резерв **"фонд Резервен"** като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от капитала или по-голяма част, по решение на общото събрание;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание.

Съгласно изискванията на Търговския закон средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

3.15 Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство - Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка за 2008 г. е 10% (2007 г. : 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят като се използва балансовият пасивен метод по отношение на всички временни разлики към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики.

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби, до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспадат тези намаляеми разлики.

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцира до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба, от която те да могат да бъдат приспаднати.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени директно в собствения капитал или друга балансова позиция, също се отчитат директно към съответния капиталов компонент или балансова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за периода, през който активите ще се реализират, а пасивите ще се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или в голяма степен на сигурност се очаква да са в сила.

Към 31.12.2008 г. отсрочените данъци върху печалбата са оценени при ставка 10% (31.12.2007 г.: 10%).

3.16 Доходи на акция

Основните доходи на акция се изчисляват като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

Доходи на акции с намалена стойност не се изчисляват, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

3.17 Финансови инструменти

3.17.1. Финансови активи

Дружеството класифицира своите финансови активи в следните категории: "кредити и вземания", включително паричните средства. Класификацията е в зависимост от същността и целите (предназначението) на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството определя класификацията на финансовите активи на дружеството към датата на първоначалното им признаване в баланса.

Обичайно дружеството признава в баланса си финансовите активи на датата на търгуване - датата, на която то се е обвързало (поело е окончателен ангажимент) да закупи съответните финансови активи. Всички финансови активи първоначално се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията.

Финансовите активи се отписват от баланса на дружеството, когато правата за получаване на парични средства (потоци) от тези активи са изтекли, или са прехвърлени и дружеството е прехвърлило съществена част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице).

Кредити и вземания

Вземанията са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котират на активен пазар. Те се оценяват в баланса по тяхната амортизируема стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Тези активи се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в един обичаен оперативен цикъл на дружеството, а останалите - като нетекущи. Тази група финансови активи включва: предоставени заеми, търговски вземания, други вземания от контрагенти и трети лица, парични средства и парични еквиваленти, от баланса. Лихвеният доход по кредитите и вземанията се признава на база ефективна лихва, освен при краткосрочните вземания под 3 месеца, където признаването на такава лихва е неоснователно като несъществено и в рамките на обичайните кредитни условия. Той се представя в отчета за доходите, към "други доходи от

дейността".

На датата на всеки баланс дружеството оценява дали са настъпили събития и обстоятелства, които показват наличието на обективни доказателства, че отделен финансов актив или група активи има обезценка.

3.17.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на дружеството включват заеми и задължения към доставчици и други контрагенти. Първоначално те се признават в баланса по справедливата им стойност нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо - по амортизируема стойност по метода на ефективната лихва, освен за просрочени, предоговаряни и под условие за предсрочно изплащане.

3.18 Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

3.18.1. Актуерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството. Като основа за изчисление са взети Колективния трудов договор и Кодекса на труда.

3.18.2. Разходи при производство под нормален капацитет

Преценката на ръководството за нормален производствен капацитет е както следва:

390000 нормочаса

Дружеството приема като разходи при производство под нормален капацитет случаите, когато дадено производство е било преустановено изцяло или за определен период от време, като приспадащата се част от условно-постоянните общопроизводствени разходи се признава директно в отчета за доходите като разходи при производство под нормален капацитет, не се включва в себестойността на произведената продукция, но се приема за компонент на себестойността на продажбите.

3.18.3. Обезценка на имоти, машини и оборудване

Към датата на всеки отчет ръководството на дружеството организира преглед за обезценка на земите, сградите, машините, оборудването и транспортните средства. Към 31.12.2008 г., ръководството е направило преглед за обезценка със съдействието на лицензирани оценители на земите, сградите, машините и оборудването на дружеството. В резултат на този преглед за обезценка ръководството е преценило че в дружеството няма

условия за обезценка на земи, сгради и машини и оборудване.

Към 31.12.2007 г. е извършен аналогичен преглед за обезценка на дълготрайните материални активи от лицензирани оценители. Въз основа на който ръководството е преценило, че не са били на лице условия за обезценка.

3.18.4. Обезценка на материални запаси

Обезценка на основни суровини и материали

При направения преглед за обезценка на основните суровини и материали /метал/ не са установени индикатори за обезценка на същите.

Обезценка на резервни части

При направения преглед за обезценка на резервните части към 31.12.2008 г. не са установени индикатори за обезценка на същите.

Обезценка на спомагателни и други материали

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави преглед на наличните спомагателни и други материали, за да установи дали има такива, на които нетната реализуема стойност е по-ниска от отчетната им стойност. При този преглед към 31.12.2008 г. не са установени индикатори за обезценка на други материали поради неизползваемост в дейността на дружеството. Към 31.12.2007 г. ръководството е направило аналогичен преглед и не е установило наличие на индикатори за обезценка.

3.18.5. Обезценка на вземания

Приблизителна оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави от ръководството в края на всяка финансова година.

Обезценка на търговски вземания се формира когато са налице обективни доказателства, че дружеството няма да може да събере цялата сума по тях съгласно оригиналните условия на вземанията. За такива доказателства ръководството приема: установяването на значителни финансови затруднения на длъжника по вземането, вероятност длъжникът да влезе в процедура на несъстоятелност или друга финансова реорганизация, неизпълнението или просрочието в плащането (повече от 365 дни). Тези обстоятелства се вземат под внимание от ръководството, когато се определя и класифицира дадено вземане за обезценка. Стойността на обезценката е разликата между балансовата стойност на даденото вземане и сегашната стойност на прогнозираните бъдещи парични потоци, дисконтирани по оригинален ефективен лихвен процент. Всички съмнителни вземания, които не са събрани в продължение на повече от една година се третираат като несъбираеми и се обезценяват изцяло, доколкото се преценява, че съществува висока несигурност за тяхното събиране в бъдеще.

4. Дълготрайни материални активи /ДМА/

Дълготрайните материални активи на дружеството се класифицират както следва:

	Земи и сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Трансп. средства и други ДМА	Разходи за придобив. и ликв. на ДМА	Обща сума
Отчетна стойност					
Салдо на 31.12.2007 г.	25624	16986	360	1776	44746
Постъпили	105	846	349	1160	2460
Излезли	239	6			245
Салдо на 31.12.2008 г.	25490	17826	709	2936	46961
Амортизация					
Салдо на 31.12.2007 г.	7166	9379	299		16844
За периода	510	875	53		1438
За излезли	70	6			76
Салдо на 31.12.2008 г.	7606	10248	352		18206
Балансова стойност					
На 31.12.2007 г.	18458	7607	62	1776	27903
На 31.12.2008 г.	17884	7578	357	2936	28755

Дълготрайни материални активи по баланс са заложили като обезпечение по предоставени на дружеството банкови кредити.

Към 31 декември 2008 г. разходите за придобиване и ликвидация на ДМА възлизат на 2936 хил.лв., от тях 2522 хил.лв. по незавършени основни ремонти на производствени сгради, увеличаващи стойността на активите и 414 хил.лв. заприходени апартаменти които нямат акт 16.

5. Нематериални активи.

	2008 г.	2007г.
1. Програмни продукти към 01.01. по отчетна стойност	7	7
2. Движение през годината		
3. Натрупана амортизация	6	6
4. Програмни продукти към 31.12. – нетно	1	1

В нематериалните дълготрайни активи основно място заема програмен продукт АЖУР L 5.

6. Дългосрочни инвестиции

СПРАВКА

За участията в капиталите на други предприятия

Наименование и седалище на предприятията, в които са участията	Размер на участието 2008	Процент на участието в капитала на другото предприятие	Размер на участието 2007	Процент на участието в капитала на другото предприятие
А. В страната				
1. "Метеко" АД гр.София	4	5.86%	4	5.86%
2."ТМ София" гр. София	3	4.96%	3	4.96%
3.Други дейности	32		4	
Общо	39		11	

“Бесттехника ТМ Радомир “ притежава компенсаторни записи в размер на 33 хил.лв. във връзка с погасяването на задължения по ЗУНК./т. 3 от справка за участие в капиталите на други предприятия/.

7. Материални запаси

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Материали	8040	6230
Готова продукция	2466	1912
Незавършено производство	6524	5300
Стоки	11	3
Общо:	17041	13445

8. Вземания

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Вземания от свързани предприятия	3920	2596
Вземания от клиенти и доставчици	5507	3227
Отсрочени данъчни активи	75	69
Разчети с митници		28
Обезщетения съгласно кодекса за социално осигуряване		17
ДДС за възстановяване	354	221
Други	1956	1837
Общо:	11812	7995

Вземанията от клиенти и свързани лица представляват неизплатените суми по фактури в лева и валута ,която е деноминирана по курса на БНБ към 31.12.2008г. .

Отсроченият данъчен актив , представен в баланса , възниква в резултат на начислените данъци върху временни разлики , ефектът от който е както следва:

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Разчети по отсрочени данъци		
Амортизации на ДА	14	11
Провизии неизползван отпуск	61	58
Общо нетирано	75	69

Отсрочените данъчни активи, като обезценка на незав. производство и провизии на вземания са отписани от баланса, тъй като са настъпили съответните условия за обратно проявление на временните данъчни разлики.

9. Парични средства и еквиваленти

Паричните средства в лева са оценени по номинална стойност.

Парични средства	2008 г.	2007 г.
Касова наличност		5
В лева		-
Общо касова наличност		
Разплащателни сметки :		
В лева	19	9
Общо парични средства	19	14

10. Разходи за бъдещи периоди

Разходите за бъдещи периоди към 31.12.2008 г. са 2 хил.лв и към 31.12.2007 г. са 1 х.лв. Те включват суми по неизтекли застрахователни полици.

11. Дългосрочни задължения

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Задължения по ЗУНК	171	171
Лизингов заем за машини	628	46
Дългосрочни задължения в т.ч. -		
Главница по разсрочено плащ.ДДС	1955	1955
Главница по разсрочено плащ.Д.печ.	8	8
Главница по разсрочено плащ.Д.Об.	6	6
Главница по разсрочено плащ.чл.35		
Главница по разсрочено плащ.чл.36-1		
Главница по разсрочено плащ.чл.36-2	55	55
Главница по разсрочено пл.дан.нед.имоти	177	177
Главница по разсрочено плащ.дан.смет	570	570
Главница по разсрочено.пл.ДДФЛ	2107	2107
Главница по разсрочено.ДОО-МС	4230	4230
Лихви по реш.МС и РА	32	332
Лихви по ДОО на реш.МС	53	749
Общо дългосрочни задължения	9992	10406

На 26 юли 2004 г. на основание Решение 616 на Министерски съвет, публичните задължения на "Бесттехника ТМ Радомир" ПАД в размер на 11743 хил.лв. са обединени и разсрочени, като за общите данъчни задължения в размер на 6010 хил.лв. разсрочването е за 8 г., а задълженията по ДОО са разсрочени за 5 г. В края на 2004 г. "Бесттехника ТМ Радомир" ПАД обжалва решение 616 пред съда в частта му за различните срокове за погасяване между общите данъчни задължения и задълженията по ДОО от една страна и различните лихвени проценти приложени към така обединените и разсрочени публични данъчни задължения. На 19.04.2006 г. ВАС с Решение 4193 задължава Министерски съвет да уеднакви сроковете на погасяване на Публичните задължения, както и да приложи основен лихвен процент за всички задължения. На това основание Министерски съвет издава Решение 911 от 29.12.2006 г., с което се изпълнява Решението на ВАС.

Към 31.12.2008 дружеството е изплатило 2549 х.лв.от разсроченото задължение.

Към 31.12.2008 г. "Бесттехника ТМ Радомир" ПАД има задължения по ЗУНК в

размер на 171 х.лв. Тази сума представлява задължение на Дружеството по използван инвестиционен кредит , което задължение е трансформирано по закона за уреждане на необслужените кредити /ЗУНК/.

"Бесттехника ТМ Радомир" ПАД оспорва частично сумата по ЗУНК , тъй като с една част от инвестиционният кредит са изградени производствени мощности в "Радомир метали" АД.

12. Краткосрочни задължения

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Задължения към свързани предприятия	2696	3280
Задължения към финансови предприятия	7225	5280
От тях към банки:	7225	5280
Задължения към доставчици и клиенти	13259	8242
Задължения към персонала	1471	888
Задължения към осигурителни предприятия	1247	297
Данъчни задължения	378	166
Други краткосрочни задължения	369	369
Общо	26645	18522

Дружеството е подписало споразумения , съгласно които продажбата на ГП се плаща авансово.

Задълженията към доставчици и свързани лица представляват дължимата сума по фактури в лева и валута , която е деноминирана по курса на БНБ към 31.12.2008.

"Бесттехника ТМ Радомир" е получило револвиращ кредит от НУВ Биохим през месец януари 2000 г. в размер на 1880 х.лв. През 2001 г. е трансформиран като обикновен кредит за оборотни средства.Към 31.12.2006. г. салдото по кредита е 1173 хил.лв.

През 2007 г. "Бесттехника ТМ Радомир" е получило кредит от ОББ в размер на 2700 хил. евро /5280 хил.лева/, като в тази сума е включен и рефинансиран от ОББ кредит на дружеството към НУВ Биохим в размер на 600 х.евро /1173 хил.лева./.

През 2008 г. дружеството е получило от ОББ инвестиционен кредит в размер на 1000 х.евро/1945 х.лв./.

Общата кредитна експозиция към ОББ на 31.12.2008 г. е 7225 х.лв. Този кредит е гарантиран със залог на търговско предприятие.

13. Собствен капитал

Към 31.декември 2008 г. и 2007 г. основният капитал на Дружеството е в размер на 1 755 764 лева, разпределен в 1 755 764 броя издадени и записани акции , с номинална стойност 1 лев за акция. Всички издадени акции на Дружеството са обикновени акции. Всяка акция дава право на дивидент и един глас.

Акционер	2008 г.		2007г.	
	лева	%	лева	%
Бесттехника и КО ООД	1387498	79.03%	1387498	79.03%
“ТМ София” АД	87000	4.95%	87000	4.95%
ЕТ”Денис-Коцева”	85000	4.84%	85000	4.84%
Първа инвестиц. банка	21440	1.22%	21440	1.22%
Винпром Ямбол ЕАД		0.00%		0.00%
Галакси пропърти груп	64085	3.65%	64085	3.65%
МЗПК Европа АД	286	0.02%	286	0.02%
Бул Холдинг АД	101	0.01%	101	0.01%
Брънч	15		15	
Фючър Ентерпрайсис АД	5		5	
А.И.И. ООД	1		1	
Физически лица	110333	6.28%	110333	6.28%
Общо:	1755764	100.00%	1755764	100.00%

Другите елементи на собствения капитал съдържат:

Общи резерви	18 391	26 009
Други резерви	295	60
Натрупани загуби	(203)	(9 163)
Финансов резултат	792	1 780

14. Приходи от продажби

По Пазари	2008 г.	2007г.
Износ и продажби на вътрешен пазар		
Износ на ГП	3 910	6244
Продажби вътрешен пазар на ГП	17 425	12123
Приходи от услуги		1
Други приходи	1 357	1796
Общо	22692	20164

15. Разходи за материали

	2008 г.	2007г.
Суровини и материали	10508	6983
Горива	241	130
Ел. Енергия	426	458
Резервни части		42
Други	458	196
Общо	11633	7809

Други разходи за материали включват разходи за кислород ,ММП ,работно облекло, канцеларски материали , разходи за поддръжка и ремонт , перилни и почистващи материали , материали за представителни цели.

16. Разходи за външни услуги

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Транспортни услуги	199	54
Застраховки	13	3
Ремонти	112	
Охрана	90	36
Наеми	119	120
Разходи свързани с реализация	899	1383
Телефони и пощенски разходи	126	126
Други	906	2423
Общо	2464	4145

17. Разходи за персонал и осиг.

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Разходи за възнаграждения	6092	3983
Разходи за осигуровки	1030	749
Общо	7122	4732

18. Разходи за амортизации

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Разходи за амортизации ДМА	1439	1344
Разходи за амортизации на ДНА		1
Общо	1439	1345

19. Балансова стойност продадените активи

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Балансова стойност ДМА	169	
Балансова стойност материали	13	215
Общо	182	215

20. Суми с корективен характер

<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
(2 808)	(851)

В тези суми е включено изменението на ГП и Незавършено производство, както и разходите за основен ремонт на ДМА по стопански начин.

21. Други разходи за дейността

<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
553	216

В други разходи за дейността са включени разходи такса смет , данък сгради, данъци по член 35 и чл. 36 от ЗКПО , разходи за командировки , съдебни такси , квалификация и обучение, разходи за брак , отписани вземания, данъчно облагателни разходи и други.

22. Разходи за лихви

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Разходи за лихви по получени банк. заеми	489	94
Разходи за лихви по държавни вземания	346	114
Разходи за лихви към доставчици	408	33
Други	7	
Общо лихви	1 250	241

23. Валутни курсови разлики

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Положителни курсови разлики	22	6
Отрицателни курсови разлики	1	2
Общо курсови разлики /нетно/	21	4

24. Разход за данък

Съгласно действащото към момента на съставяне на настоящия финансов отчет данъчно законодателство се прилага единна данъчна ставка за определяне на корпоративния данък върху печалбата в размер на 10%. За сравнимия период на 2007г. данъчната ставка е също 10%.

Разходът за данък в отчета за доходите включва сумата на текущите разходи за данъци от печалбата и отсрочените данъци.

	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>
Текущ разход за данък	-	-
Активи по отсрочени данъци	7	149
Пасиви по отсрочени данъци	-	-

Активите по отсрочени данъци изчислени на база 10% .

25. Оповестяване на свързани лица и сделките с тях

През отчетните периоди са осъществявани сделки със следните свързани лица:

Свързани лица

“Струма 1892” АД Дъщерно дружество на “Бесттехника ” ЕООД

“Бесттехника ” ЕООД Дъщерно дружество на “Бесттехника и КО” ООД

„Бесттехника ТМ Радомир” ПАД Дъщерно дружество на “Бесттехника и КО” ООД

На 13.07. 2007 г. “Бесттехника и КО” ООД купува всички дялове на “Бесттехника” ЕООД гр. София и става неин едноличен собственик.

През 2008 и 2007 година сделките със свързани лица са както следва:

	<u>2008 г.</u>	<u>2008 г.</u>	<u>2007г.</u>	<u>2007г.</u>
<u>Свързани лица</u>	продажби	покупки	продажби	покупки
„ТМ София 99” АД/РМД/				1
„Бесттехника” ЕООД	7 293	5 741	3691	2621
“Струма 1892” АД	2 973	945	1234	157
“Бесттехника и КО” ООД	2 062	301	253	
Общо	12 328	6 987	5178	2779

Към 31 декември 2008 и 2007 г. неуредените разчети със свързани лица са както следва:

	2008 г. вземания	2008 г. задължен.	2007г. вземания	2007г. задължен.
Свързани лица				
„Бесттехника“ ЕООД		2416		3021
“Струма 1892” АД	515	200	475	179
“Бесттехника и КО” ООД	3 405	80	2 121	80
Общо	3 920	2696	2 596	3280

26. Управление на финансовия риск

Структура на финансовите активи и пасиви към 31 декември по категории :

31 декември 2008	Кредити и Вземания BGN'000	Активи държани на разположение и за продажба BGN'000	Общо BGN'000
Финансови активи			
Парични средства и еквиваленти	19		19
Вземания от свързани предприятия	3920		3 920
Търговски вземания	5507		5 507
Депозити в търговски дружества			
Инвестиции на разположение и за продажба		39	39
Общо	9446	39	9 485

	Други финансови пасиви BGN'000
Финансови пасиви	
Банкови заеми	7 225
Задължения към свързани предприятия	2 696
Търговски задължения	13 259
Задължения по финансов лизинг	
Приети депозити и гаранции за управление	
Общо	23 180

31.дек.07	Кредити и вземания	Активи държани на разположение и за продажба	Общо
Финансови активи			
Парични средства и еквиваленти	14		14
Вземания от свързани предприятия	2596		2 596
Търговски вземания	3227		3 227
Депозити в търговски дружества			
Инвестиции на разположение и за продажба		11	11
Общо	5837	11	5 848

31.12.2007 г.

	Други финансови пасиви BGN'000
Финансови пасиви	
Банкови заеми	5 280
Задължения към свързани предприятия	3 280
Търговски задължения	8 242
Задължения по финансов лизинг	
Приети депозити и гаранции за управление	
Общо	16 802

Дружеството няма практика да работи с деривативни инструменти.

В хода на обичайната си стопанска дейност дружеството може да бъде изложено на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати. Финансовите рискове текущо се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се определят адекватни цени на продуктите/услугите на дружеството и на привлечения от него заеман капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства, правените от него инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска се осъществява текущо под прякото ръководство на изпълнителния директор и финансовите експерти на дружеството съгласно политиката, определена от Съвета на директорите, който е разработил основните принципи на общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретните процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на деривативни и недеривативни (основно) инструменти.

По-долу са описани различните видове рискове, на които е изложено дружеството при осъществяване на търговските му операции, както и възприетият подход при управлението на тези рискове.

Пазарен риск

а. Валутен риск

Дружеството осъществява своите сделки ,както на вътрешния така и на външния пазар. То не е изложено на значителен валутен риск, защото почти всички негови операции и сделки са деноминирани в български лева и евро, а последното е с фиксиран курс спрямо лева по закон.

Дружеството осъществява основните си доставки в лева и евро. Доставките във валута са в евро за основните материали .Продажбите на готова продукция също са основно в лева и евро.

31 декември 2008 г.	в хил.лв.	в EUR	в USD	Общо
		хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.
Финансови активи				
Парични средства и еквиваленти	13	6		19
Търговски вземания	5 204	303		5 507
Инвестиции на разположение и за продажба	39			40
вземания от свързани предприятия	3920			3920
Общо	9176	309		9485

Финансови пасиви				
Банкови заеми		7 225		7 225
Търговски задължения	5 016	8 243		13 259
Зад. към свързани лица	2696			2696
Общо	7712	15 468		23180

31 декември 2007 г.		в EUR	в USD	Общо
	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.
Финансови активи				
Парични средства и еквиваленти	4	10		14
Търговски вземания	2 591	636		3 227
Инвестиции на разположение и за продажба	11			11
Вземания от свързани предприятия	2596			2596
Общо	5202	646		5848

Финансови пасиви				
Банкови заеми		5 280		5 280
Търговски задължения	5 788	2 454		8 242
Задължения към свързани предприятия	3280			3280
Общо	9068	7 734		16802

Анализ на валутната чувствителност

Тъй като финансовите активи и пасиви на дружеството са основно във лева и евро то не може да се очаква определено влияние върху печалбата от промени в курса на валутата

Ръководството е на мнение, че анализът на валутната чувствителност по-горе показва ограничена като риск валутната чувствителност на дружеството.

б.Ценови риск

Дружеството е изложено на специфичен ценови риск за цената на основата си суровина-метал. Минимизирането на ценовия риск за негативни промени в цените на стоките/услугите, обект на търговските операции се постига чрез периодичен анализ и обсъждане на договорните отношения за преразглеждане и актуализиране на цените спрямо промените на пазара.

Дружеството не притежава чужди акции и ценни книжа, които са обект за търгуване, но като публично дружество то е регистрирано на фондовата борса и неговите акции се котират на същата. Дружеството не търгува с финансови инструменти.

Дружеството не притежава инвестиции в дъщерни предприятия.

Кредитен риск

Финансовите активи на дружеството са концентрирани в две групи: парични средства (в брой и по банкови сметки) и вземания от клиенти.

Кредитен риск е основно рискът, при който клиентите на дружеството няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми по търговските вземания. Последните са представени в баланса в нетен размер, след приспадане на начислените обезценки по съмнителни и трудносъбираеми вземания. Такива обезценки се правят, където и когато са налице събития, идентифициращи загуби от несъбираемост съгласно предишен опит.

Дружеството няма значителна концентрация на кредитен риск. Неговата политика е да договаря кредитен период по-дълъг от 30 дни само на клиенти, които имат дълга история и търговско сътрудничество с дружеството, това са предимно дружества. За останалата част от клиентите - плащанията от продажбите се извършват предимно по банков път с предплащане.

Събираемостта и концентрацията на вземанията се следи текущо, съгласно установената политика на дружеството. За целта ежедневно се прави преглед от финансово-счетоводния отдел на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва анализ на неплатените суми. За получаване на вземанията си от свързани предприятия дружеството получава и допълнително съдействие от собствениците на дружеството.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация дружеството да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения, съгласно техния падеж.

То провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства и добра способност на финансиране на стопанската си дейност. Дружеството ползва и привлечени кредитни ресурси.

За да контролира риска дружеството следи за незабавно плащане на нововъзникналите задължения, а натрупаните стари задължения се погасяват по индивидуални споразумения с длъжниците.

Дружеството осъществява наблюдение и контрол върху фактическите и прогнозните

парични потоци по периоди напред и поддържане на равновесие между матуритетните граници на активите и пасивите на дружеството. Текущо матуритетът и своевременното осъществяване на плащанията се следи от финансово-счетоводния отдел, като се поддържа ежедневна информация за наличните парични средства и предстоящите плащания.

Риск на лихвоносните парични потоци

Дружеството няма значителна концентрация на лихвоносни активи, с изключение на свободните парични средства по разплащателни сметки в банки, затова приходите и входящите оперативни парични потоци са в голяма степен независими от промените в пазарните лихвени равнища.

Същевременно изходящите парични потоци за 2008 г. на „Бесттехника ТМ Радомир“ ПАД са изложени на лихвен риск от ползване на краткосрочен банков заем в EURO, договорен с променлив лихвен процент. За периода от датата на усвояване на средствата до 31.12.2008 г. на открития заем лихвеният процент /EURIBOR/+надбавка се е намалил с 1.4 пункта, поради финансовата криза, но въпреки това банката предлага предоговаряне на лихвата на по-високи нива. През 2007 г. дружеството има договорен краткосрочен банков заем с променлив лихвен процент. Дружеството няма договорени заеми с фиксиран лихвен процент.

За останалите финансови пасиви дружеството не е изложено на лихвен риск, защото те са обичайно търговски и безлихвени.

31 декември 2008 г.	Безлихвени	С плаващ лихвен %	С фиксиран лихвен %	Общо
	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.
Финансови активи	9 468	18		9 486
Финансови пасиви	15 955	7 225		23 180
31 декември 2007 г.	Безлихвени	С плаващ лихвен %	С фиксиран лихвен %	Общо
Финансови активи	5 839	9		5 848
Финансови пасиви	11 522	5 280		16 802

Средствата по разплащателни сметки се олихвяват с лихвени проценти, съгласно тарифите на съответните банки, които се запазват относително постоянни за по-дълъг период от време.

Ръководството на дружеството текущо наблюдава и анализира неговата експозиция спрямо промените в лихвените равнища. Симулират се различни сценарии на рефинансиране, подновяване на съществуващи позиции и алтернативно финансиране. Изчисления се правят за

значителните лихвоносни позиции.

Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала дружеството цели да създава и поддържа възможности то да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала.

Дружеството текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала на база съотношението на задлъжнялост. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на капитала. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени заемни средства (краткосрочни и дългосрочни) така, както са посочени в баланса и паричните средства и парични еквиваленти. Общата сума на капитала е равна на собствения капитал и нетния дългов капитал.

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структурата на капитала към 31 декември:

	2008	2007
	BGN'000	BGN'000
		0
Общо дългов капитал, т.ч.:	36 638	28 928
Заемни от банки	7 225	5 280
Задължения към свързани предприятия	2 696	3 280
Намален с: паричните средства и парични еквиваленти	59	25
Нетен дългов капитал	36 579	28 903
Общо собствен капитал	21 031	20 442
Общо капитал	57 610	49 345
Съотношение на задлъжнялост	63.49	58.57

Справедливи стойности

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желаещи и информирани контрагенти. Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на активни пазари се определя чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към датата на баланса.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, дружеството очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Притежаваните от дружеството финансови активи са основно краткосрочни търговски

вземания и наличности по разплащателни сметки в банки, поради което се приема, че балансовата им стойност е приблизително равна на тяхната справедлива стойност.

Инвестициите на разположение и за продажба (акции в други дружества при малцинствено участие) са представени по себестойност, тъй като за тях няма активен борсов пазар, респ. не може да се определи справедлива стойност.

При дългосрочните привлечени заеми приблизителната оценка на справедливата им стойност се определя чрез дисконтирането на техните бъдещи парични потоци на база усреднени пазарни лихвени проценти към датата на баланса.

Доколкото все още не съществува достатъчно разработен пазар, със стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях се приема, че няма достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени. Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в баланса оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност. Ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви към 31 декември, оценявани по амортизируема стойност, поради краткия им срок на реализация или погасяване, са приблизително равни на техните справедливи стойности.

27. Събития след датата на баланса

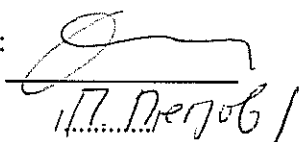
След датата на баланса няма коригиращи и некоригиращи събития, които да водят до промени в представения финансов отчет.

Ръководството не е в състояние да прецени надеждно последствията от глобалната финансова криза. То вярва, че взема всички необходими мерки за поддържане стабилността и развитието на бизнеса на дружеството в настоящата обстановка.

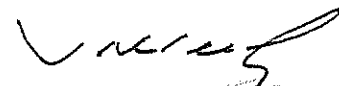
Финансовите отчети на Дружеството към 31 декември 2008 и 2007 години са изготвени на база на принципа на действащо предприятие. Въпреки натрупаните загуби от минали години, ръководството на дружеството е уверено, че ще поддържа нормална дейност и за в бъдеще, чрез самофинансиране, повишаване на ефективността от дейността и финансовата подкрепа от банки.

Дата: 18.03.09 г.

Съставил:

И. П. Петров

Изпълнителен Директор:

.....
